משנה · אחרונים · רש״ש · סדר זרעים

רש״ש על משנה מעשרות

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה מעשרות

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-מעשרות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ד 4
משנה ה 4
משנה ז 4
משנה ח 5
פרק ב 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ה 5
משנה ו 6
משנה ח 6
פרק ג 6
משנה א 6
משנה ד 7
משנה י 7
פרק ד 8
משנה ב 8
משנה ג 8
פרק ה 8
משנה ה 8
משנה ו 8
משנה ח 8

פרק א

משנה ד

ברע"ב ד"ה ר"ש פוטר את האתרוגים בקטנן. דס"ל שאין נאכלים קטנים ובסוכה (ל"ו) מסקינן טעמיה מפני כשזורען אינם צומחים וק"ל דמשמע דלרבנן לא בעינן שיהא זורען ומצמיחין א"כ סתמא דלעיל התלתן משתצמח כו' ופי' הר"ש מהירושלמי דבעינן שנזרע ומצמיח דלא כוותייהו הוי וע"ש בתוס' ר"ה (י"ב ב') שכ' דתבואה וזיתים חזו קודם הבאת שליש ואפ"ה א"ח במעשרות מטעם שאינם מצמיחים:

שם ד"ה שקדים המרים כו'. הן לפי דרכו של הרע"ב לפסוק הלכה ה"ל לכתוב דא"ה כסתם משנה זו. אלא מרים בין גדולים ובין קטנים פטורים כמו שהורה ר"ח בצפורי זו"ז לפטור (חולין כ"ה ב') וכ"פ הרמב"ם בחבורו ועי' רא"ש בפרק כיצד מברכין סי' ג' ועל פי' הרמב"ם ל"ק די"ל דמפרש שזה ג"כ מדברי ר"ש וכ' בסוף וא"ה כר"ש אבל הרע"ב הקדים לכתוב וא"ה כר"ש טרם שפי' בבא זו:

משנה ה

במשנה ירק כו'. הנאגד עמש"כ בס"ד בק"א להט"א בר"ה (י"ב) ועוד נל"פ דהנאגד ר"ל דדרכו ליגדל באגודה כמו כרוב (בל"א קרויט) שדרכו להכרך עלה על עלה וכדומה דומיא דמשיפקסו דמשמע מפירש"י בביצה וב"מ דר"ל מאליהם. והשתא הוויין שפיר תרי גווני ירק:

שם ואם אינו ממלא אה"כ עד שילקט כ"צ. פשוט דר"ל דאם אינו נצרך לו מלא הכלי והרע"ב שפי' כגון כו' ל"ד במחכ"ת בלשון הרא"ש שלקח זה ממנו ע"ש דאין כוונתו לפירוש רק לדין מחודש וז"ל הירושל' היתה כלכלה א' ובדעתו למלאות חציה כיון שמלא חציה נטבלה וכו' היו שתים ובדעתו למלאות שתיהן לא נטבלו עד שימלא שתיהן ואולי לישנא דעד היה ק"ל להרע"ב דמשמע דהוא שיעור מאוחר למילוי אבל אין זה דקדוק דלשון עד שב אריש אאם אינו אוגד ודו"ק ועמש"כ בחולין (ל"ח) ושם הרביתי להביא דוגמאות כיוצא בזה בס"ד וכה"ג ע"כ צריך לפרש לישנא דעד שיעמיד ערימה דבמשנה הסמוכה לקמן:

שם במד"א במוליך לשוק כו'. בעיני יפלא מדוע הפסיק בין הדבקים זה ה"ל לשנות בסוה"פ ועי' בסוגיא דב"מ (פ"ח):

משנה ז

השמן כו' אע"פ שירד נוטל מן העקל כו'. נ"ל מדלא תני רבותא טפי דנוטל מבית הבד כדתני גבי יין קולט מן הגת כו' דזה באמת אסור וטעמא דגזרינן אטו שמן שבבור מפני

שאין דבר מפסיק ביניהם משא"כ גבי יין היו רגילין לקשור הצינור מתחת גרגותני לסנן היין והוא מפסיק בין הצינור לבור להכי ל"ג עי' ע"ז (נ"ו) ובתד"ה לימא וד"ה גרגותני ותבין:

משנה ח

ומגורה משיעגל. והא דתני לעיל בעגול משיחליקנו. היינו שאינן באוצר:

בתוי"ט ד"ה רבי יוסי כו' ותימא דבירושלמי כו' דל"ת סתמא ור"י והל' כסתמא כו'. כה"ג בגמרתינו עירובין (מ"ז) ועמש"כ שם:

פרק ב

משנה ב

בשם הכפתו"פ דעבר הירדן דשם הוא מגוף א"י מעבר המערבי ע"ש. א"ל דהוא מפסיק בין גליל ליהודה וכ"מ ממה דחשיב יהודה ועה"י והגליל דבסדר הזה עומדין ועי' חגיגה (כ"ה) דרצועה של כותים מפסקת בין גליל ליהודה:

משנה ד

עי' בשנ"א ובהגהת בנו ובדברי מהרי"פ. ובמחכ"ת לא ירדו לס"ד הגאון ז"ל המה הבינו בדבריו דלחכמים ג"כ אין תרומה קובעת אלא שעושה את הכלכלה לגמר מלאכה מטעם שבאר וז"א דהרי שפתי הגאון ברור מללו "וחכמים ס"ל דדוקא בדבר שנ"מ" מוכח להדיא דקובעת בדשנ"מ מיהא רק דכלכלת תאנים אף שלנ"מ קודם הרמה דהיינו שלא חפה ולא מלאה מ"מ בזה שתרמה גילה דעתו שלא ילקוט בה עוד וזהו ג"מ כדלעיל פ"א מ"ה ומש"כ התוי"ט דיש מחליקין כבס"פ דלעיל שם ואמר בעגול של דבלה אבל כלכלת תאנים ג"מ שלה כמה שכתב ועל זה פליג ר' שמעון ואומר א"ת קובעת מק"ו אולם בזה דהרמה עושתה לג"מ ל"פ ונ"מ דחצר או מקח קובעה אח"כ:

משנה ג

ברע"ב ד"ה וכן בחזרה. אם קודם שהגיע ליהודה כו' עד שיגיע לגליל [כ"כ הר"ש] לכאורה תמוה כיון דלא הגיע ליהודה א"כ עדיין עומד בגליל ומה זה דקאמר אוכל כו' עד שיגיע לגליל. אמנם לפמש"כ התור"ע בפ"ט דשביעית

משנה ה

ל"י עד שיעשר דר"מ כו'. נ"ל דר"מ לטעמיה בס"פ דמקח קובע אפי' בדשלנ"מ דבירושל' מוקי לת"ק דשם כר"מ וכדשמעינן ליה בברייתא שהובאה שם על מתניתין דהכא הלוקח תמרים והוא עתיד לדרסן כו' אסור לאכול מהן ארעי כו' דר"מ ור"י לטעמיה שם דא"ק

אלא בדבר שנ"מ ואם צרף שנים הוה כג"מ דאיקרי גורן כדאסמכינן אקרא בב"מ (ד' פ"ט ב') וכן חצר קובע בצירוף שתים כבפ' דלק' מ"ח (ועי' ב"מ (פ"ח) בתד"ה בעה"ב) וזהו הטעם דשם מ"ב וג' ודלא כטעם הרע"ב שם דא"כ בעה"ב נמי:

משנה ו

הילך איסור זה בעשר כו'. נ"ל משום שהתנה שיבור ומסתמא יברור הטובים והמובחרים לכן מחירם בכפל מסיפא דא"ל אלו וכמו באינך דברישא נותן איסר באחד ובסיפא בשנים וזה דלא כהתוי"ט:

משנה ח

ברע"ב ד"ה זה לאכול וזה לקצות. כ"ה בפי' הרמב"ם ולענ"ד נל"פ דתרווייהו חליפת תאנים בתאנים הם רק לאכול פי' לאכלם כמות שהם ולקצות פי' לעשות מהן קציעות וכ"נ מפירש"י בספ"ד דביצה והרווחנו בזה דסתמא דמתניתין דלעיל אתיא אפי' כר"י דהתם היינו לאכול כמות שהן ודלא כהתוי"ט ועמש"כ בר"פ דלקמן:

שם בתוי"ט ד"ה ר"י אומר וכו'. ועוד דר' אליעזר ור' מאיר הוויין כשיטה דלית הלכתא כו'. נ"ב הש"ך יו"ד סי' רצ"ד ס"ק ל"א כתב אפשר דלא אמרינן כל כה"ג שיטה אלא בש"ס בבלי אבל לא בש"ס ירושלמי ע"כ והרמ"ע מפאנו בתשוב' סי' י"ג כתב אין הלכה כשיטה דווקא כשנאמר פלוני ופלוני כולהו ס"ל הכי אבל כשנאמר פו"פ אמרו דבר אחד אפשר דהלכתא כוותייהו דבכה"ג מר אמר חדא ומר א"ח ולא פליגי כו' עכ"ל. אמנם הרשב"א בתשו' סי' תל"א (וכפול בסי' תרפ"ו) דכ"מ שאמרו כולן אמרו דבר אחד הוא שאין הלכה כחד מנייהו. אבל כל שאמרו כולן יש להם כן וכן אע"פ שאין הלכה בכולהו יש מהם שהלכה כמותו כו' ע"כ. ועי' בר"ן פ"ק דסוכה סי' תתקפ"ז והתוי"ט הביאו פסחים פ"ד מ"ג ד"ה בן בתירא. [ועי' הרשב"א בחי' לשבת פ"ז - מהגרמ"ש]:

פרק ג

משנה א

ברע"ב ד"ה הרי אלו כו' ולגבי לוקח חשיבי כנגמרה מלאכתן שהלוקח עיניו במקחו [**כ"ה בר"ש**] והנראה שם מפירש"י והתוספות דכיון שלקח לאכול כולם מיד הוויין לדידיה נגמרו מלאכתם משא"כ בעה"ב שיש לו עוד הרבה שמשאירן לעשותן קציעות וכדומה לכן אף מה שאוכל הוויין כמו שלנ"מ דלעיל מיירי שהחליף הרבה לקצות וחזר הלוקח להיות כבעה"ב וכן בעה"ב אם לא לקט אלא כדי אכילתו הוה נ"מ ואם הוא בחצר

חייב כמבואר בתוס' שם ודברי התוי"ט בכאן אינם מחוורין כלל וגם הלא מבואר בפרק דלעיל מ"ב דבית של אחר אינו קובע וא"כ מאי מהני חצר דבעה"ב לפועל:
שם בתוי"ט ד"ה בניו וב"ב אוכלים ופטורים. בירושלמי פריך ואין להם מזונות כו' ומשני כמאן דאמר אין מזונות לאשה מד"ת [מובא גם בר"ש] לכאורה יפלא דמשמע דאם היה מה"ת הוה כמקח. דמ"ש מפועלים בפרק דלעיל מ"ז. וי"ל דבשלמא פועל אוכל מה"ת אותו המין שהוא עושה דוקא אבל אשתו יכול לתת לה מזונות איזה שירצה וכשהוא נותן לה מן התאנים הוה כמחליף עמה במחיר המזונות שחייב לה ודומה לשם מ"ח היה עושה בלבסים ל"י בב"ש ומ"מ מסיק בירושלמי דאפי' למ"ד דאוכלת מה"ת שרי ע"ש ברא"פ ובשנ"א ותמיהני על הר"ש שלא הביאו ולא עוד אלא שבפ"ד דכתובות מ"ד כ' התוי"ט דסתם מתניתין דהכא כמ"ד דאינו מה"ת:

משנה ד

בתוי"ט ד"ה ובזיתים כו' פירש הר"ב כו' אבל יעשר דמאי בלבד הרמב"ם כו' שי"ל דפטור מתרומה מטעמא דמ"ד פ"ה ותמוה דהתם טעמא קאמר מפני שהתורם בלבו כו' והכא בעל האילן לא תרם כלל כוון שעדיין הפירות מחוברין:
שם ד"ה מפני שהוא מחזיר אה"מ פי' הרמב"ם והוא ראיה שארעי מאכיל וק"ל דהא לבהמה שרי אפי' קבע קודם שנ"מ (פאה ספ"ק) ולענ"ד הנל"פ דמחזיר אה"מ הוא לטעם דמפני זה נקראו עדיין לא נ"מ וע"ד שכתבתי במ"א ובשבת (י"א ב') ועי' בחבורו בפ"ג מה"מ ה"ו וה"כ ובכ"מ ודע שבפי' הר"ש ד"ה מוריד יש ט"ס ובמקום אבל (לעולם) צ"ל לעולא:

משנה י

בתוי"ט ד"ה ובבתי ע"ח הכל הולך אחר העקר. כתב הר"ש סתם מתניתין ר"מ בפרק כו' ר"מ אומר אף השדות והוא מחלק בין אילן לשדה דאילן הוה בכלל בית טפי משדה ונ"ל ראיה לדבריו מעירובין (כ"ג ב') נזרע רובו ה"ה כגינה נטע רובו ה"ה כחצר ובב"ב (כ"ד ב' ס"ח א') מחלק ג"כ הגמרא בין שדה לאילן לענינים כיוצא בזה והגנות שכ' הרמב"ם בחבורו ע"כ צ"ל שאין כוונתו על גנות של זרעים אלא דאילנות ובק"א דס' מעשה רב שתמה על הרמב"ם בד"ז נעלם ממנו משנה זו וכל האמור בה מהתוי"ט:

פרק ד

משנה ב

בתור"ע אות י"א והר"ש כתב בדבר שאינה מיוחדת לה כו' כגון בפירות מוקצה כו' ולכאורה זהו לדעת ר"ל כו'. ול"נ דאף לריו"ח דלא בעי יחוד מ"מ ראוי לה בעינן ותדע דלריו"ח דוקא קאמר דאלו לר"ל אפילו אינה מוקצה נמי אינה טובלת:

משנה ג

בתוי"ט ד"ה ומן הטמא פטור. מ"ש הרב כו' הכי איתא שם בגמרא. נ"ב אית ספרים דגרסי'. בגמ' סיפא במעטן טמא וגברא טהור רק רש"י הגיה וגברא טמא דלא לאפושי בטומאה. כ"כ הא"ז. - מהגרמ"ש:

פרק ה

משנה ה

ארשב"ג כו' אבל כו' אם עד שלא בא לעה"מ פטור. לכאורה הל"ל אפילו עד שלא כו' וכבפי' הרמב"ם והר"ש. ועי' בתוי"ט שהביא נ"א. ולפי' שלפנינו י"ל דנקיט אשיגרת לישנא דת"ק. ולפמש"כ בברכות (נ"ד) דמצינו לשון אם דמשמש לפעמים בלשון אפי' א"ש בפשיטות. ועתה אוסיף עוד דהא דמצינו דכי משמש בלשון אע"פ כמש"כ בתל"ע בהוראתו הששית. הוא בכלל שמוש אי שאמרו חז"ל אחרי שמצאנו דאם (שהוא אי) משמש בלשון זה. אח"ז מצאתי שכוונתי בזה לפי' רש"י פ' תשא (ל"ד ט') [וכפירש"י בב"מ קי"ב קרא דאל תגזול דל כי דל הוא]:

משנה ו

ברע"ב ד"ה ר"י מחייב כו' אלא נשאר חצי כו' ל"ד במחכ"ת. דהוא כלשנא דר"א אליבא דאחרים בהמו"פ ע"ש ובמ"ש הרב לעיל בדברי חכמים:

משנה ח

שאף על פי שאביהן תרומה כו'. ונראה לי דשי"ן מן שאע"פ הוא במקום ו' כמו בריש ביצה שאפר כירה כו'. ופי' הרמב"ם שאביהן היינו הזרעונים לכאורה תמוה דכיון דהם פטורין מהמ"ע איך שייכא בהם תרומה וצריך לומר דאף שהם פטורים מכל מקום אם קרא עליהם שם תרומה אסורים לזרים. וכה"ג מצינו לעיל בפ"י דתרומות מ"ו בעצי תלתן. ודע דבירושלמי בעובדא דהאי איתתא הביאו הר"ש משמע כפירוש הרמב"ם. מ"מ בחבורו נראה שחזר בו לפירוש הר"ש:

שם בתוי"ט ד"ה שום בעל בכי כו' וכן הר"ש כו' כתב דבכי הוא שם מקום. וכן בפסחים (קי"ז) פסל מיכה עומד בבכי ופירש"י באותו מקום. ודע דלפי הרמב"ם ק"ל מדוע לא נשנית משנה זו ברפ"ט דשביעית ע"ש: